

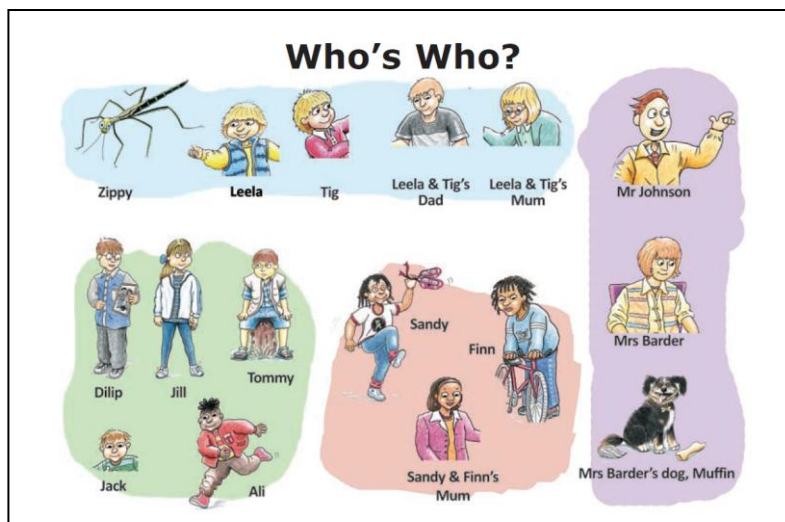

40 IDĖJŲ IŠ VISO PASAULIO

„Zipio draugus“ įgyvendina tūkstančiai pedagogų visame pasaulyje. Daugelis jų pasiūlė naujų idėjų, kad programa taptų dar patrauklesnė ir veiksmingesnė. Siūlome pasirinktinai šias idėjas išmėginti ir jums.

PRIEŠ PRADEDANT

1. **„Nulinė“ valandėlė.** Programą pradėkite papildoma „nulinė“ valandėlė. Jos metu vaikai gali susipažinti su taisyklėmis, patys pasigaminti savo vabaliukus (lankstomų butelių šepetėlių, vielėles ar kitos pedagogo pateiktos medžiagos ir uždėti etiketes su savo vardais ant Zipio), ženkliukus su Zipio piešinėliu ir vardu... Tai sužadina vaikų smalsumą ir padeda jiems suprasti, kad Zipio valandėlės bus skirtingos negu kita veikla.
2. **Zipis.** Dažnai pedagogai pasigamina savo vabaliuką Zipį, kuris tampa savotišku valandėlės centru. Galite jį laikyti matomoje vietoje ir ne per valandėles, nes vaikams patinka pabendrauti su vabaliuku, kai jiems liūdna ar jie su kuo nors susipyksta. Vienoje mokykloje Zipis padėtas ant palangės, kad vaikai jį matytų žaisdami lauke. Kai kurie pedagogai akvariume laiko gyvą vabalą-gyvalazdę (tik atminkite, kad jie sparčiai veisiasi!)
3. **Zipio kampelis.** Įrenkite specialų Zipio kampelį, kuriame laikysite plakatus, valandėlės užrašus ir vaikų piešinius. Vaikai savo vabaliukus gali „patupdyti“ šiame kampelyje ant šakos.

4. **Prisiminkime vardus.** Naudinga, ypač pradžioje, pakabinti bendrą „Zipio draugų“ plakatą ir prie veikėjų pritvirtinti etiketes jų vardais (nesugadinant plakato!). Galite pasigaminti savo plakatą, nusikopijuodami nuo metodines medžiagos aplanke pateiktų iliustracijų pagrindinių veikėjų atvaizdus. Tai padeda vaikams prisiminti, kas yra kas.

5. **Zipio lenta ar plakatas.** Įrenkite skelbimų lentą ar pakabinkite plakatą, ant kurio vaikai galėtų prisegti savo piešinius ir gerus žodžius apie save ar grupės/klasės draugus. Galite ir jūs parašyti vaikų, auklėtojų ir tėvų atsiliepimus apie programą ir pasilikti lentą ar plakatą prisiminimui ir programai pasibaigus.

6. **Pasirinkite specialią vietą.** Zipio valandėlės skiriasi nuo įprastos veiklos, ir kai kurie pedagogai šį skirtumą dar labiau pabrėžia valandėles vesdami kitoje patalpoje, o vasarą – ir lauke.
7. **Muzika.** Kai kurie pedagogai valandėlės pradžią paskelbia kokia nors muzika. Tuo pat metu galima atlikti ir atsipalaidavimo pratimą, kad vaikai nurimtų.
8. **Ženkleliai.** Kiekvienam vaikui pagaminkite ženklelį, pasinaudodami „Zipio draugų“ logotipu ar kortelės šablonu. Šiuos ženklelius vaikai įsisega per valandėles.
9. **Sėdėjimas.** Kai skaitote pasakojimą ar atliekate tam tikras užduotis, vaikai gali susėsti ant grindų, rateliu ar tiesiog susiburti aplink jus. Piešti jie vėl gali sugrįžti prie stalų.
10. **Laikas.** Pagalvokite, kuriuo dienos metu norėtumėte vesti valandėlę. Kai kurie pedagogai labiau mėgsta popietę, nes, jų manymu, Zipio valandėlė gerai tinka užbaigti dieną, o kitiems labiau patinka rytas. Pasirinkite tą laiką, kuris atrodo tinkamiausias jums ir jūsų auklėtiniams.

PASIŪLYMAI VALANDĖLĖMS

11. Taisyklės. Vaikai pasikartoja taisykles kiekvienos valandėlės pradžioje, tačiau ilgainiui jos nebeveiks, jeigu tiesiog bus skanduojamos mintinai. Uždenkite žodžius plakate ir paprašykite vaikų pasakyti taisykles. Arba parašykite kiekvieną taisyklę ant lapo ir padarykite jų tiek, kad užtektų po vieną lapą kiekvienam vaikui. Valandėlės pradžioje atsitiktine tvarka išdalinkite lapus vaikams ir paprašykite vaikų po vieną jas perskaityti. Turintieji tą pačią taisyklę vaikai gali pasakyti „Turiu“, „Op“ ar kaip nors kitaip. Arba vaikas gali taisyklę pavaizduoti mimika ir judesiais, o kiti vaikai turi ją atspėti.

12. Zipis - žinianešys. Susitarkite su vaikais, kad norėdami asmeniškai pasikalbėti su jumis ar aptarti kokią nors problemą, jie padėtų savo vabaliuką Zipį ant jūsų stalo, taip paprašydami skirti jiems laiko. Arba vaikas gali užrašyti savo vardą kitoje „Zipio draugų“ kortelės pusėje ir padėti kortelę ant jūsų stalo.

13. Zipis keliauja į namus. Leiskite vaikams parsinešti klasės vabaliuką Zipį į namus nakčiai ar savaitgaliui. Vaikas gali pavaizduoti (parašyti ar nupiešti) savo dienoraštyje, ką Zipis veikė būdamas su juo, ir parnešęs Zipį atgal į grupę papasakoti apie tai visiems vaikams.

14. Pogrupių darbas. Programoje „Zipio draugai“ vaikai mokosi tyrinėdami idėjas, todėl svarbu, kad visi kuo aktyviau dalyvautų valandėlių veikloje. Lengviausia to pasiekti nedideliais pogrupiais. Jeigu kuriuo nors dienos metu dirbate su padėjėjais, valandėlės galėtumėte vesti būtent tada, nes vaikai galėtų dirbti mažesniais pogrupiais ir turėti daugiau laiko pasisakyti. Tokiu atveju pabaigoje būtinai skirkite laiko pogrupių darbui pristatyti, kad vaikai išgirstų kuo daugiau įvairių sprendimo būdų.

15. Paveikslėlių rodymas. Sunku tuo pat metu skaityti pasakojimą ir rodyti iliustracijas. Galite paprašyti iliustracijas palaikyti šalia esantį vaiką arba pritvirtinti jas prie sienos, skelbimų lentos ar pan. (nesugadinant!). Arba nusikopijuoti tekstą, jį atsispausdinti ir, sudėjus iš vienos pusės iliustraciją, o iš kitos pusės tekstą, jį skaityti, atsukus į vaikus iliustraciją.

Jei turite galimybę rodyti iliustracijas IT pagalba, kreipkitės į mus ir mes atsiųsime CD su paveikslėliais, kad galėtumėte juos rodyti kompiuterio ekrane arba interaktyvioje lentoje.

16. Vaidinimas. Pirmąją kiekvienos dalies valandėlę vaikams skaitysite visą pasakojimą. Antrąją, trečiąją ir ketvirtąją valandėlę, kai skaitysite atskiras pasakojimo dalis, paprašykite keleto vaikų suvaidinti pasakojimo herojus. Taip neabejotinai pritrauksite visų dėmesį!

17. Laiko ribojimas. Kai kuriems vaikams piešiniui pabaigti reikia labai daug laiko. Ant stalo pastatykite didelį smėlio laikrodį ir pasakykite vaikams, kad smėliui išbūrėjus jie turės baigti piešti, o tie, kurie norės, piešinius galės užbaigti namuose.

18. Trumpi atsakymai. Vaikams dažnai sunku trumpai ir aiškiai išreikšti savo mintis, o programa padeda jiems lavinti šį gebėjimą. Kai prašysite jų pasidalyti savo nuomone, pasakykite, kad kalbėtų trumpai, ir paaiškinkite: „Šį kartą mes turime laiko išklausti tris (keturis ar daugiau) atsakymus.“

19. Segtuvai. Kiekvienam vaikui įteikite po Zipio segtuvą, dėklą ar dėžutę, kuriuose jie gali laikyti savo Zipio kortelę, piešinius bei grįžtamojo ryšio anketas. Segtuvai išdalijami kiekvienos valandėlės pradžioje ir surenkami pabaigoje.

20. Taisyklių kortelės. Kai kuriose valandėlėse pateikiamos taisyklės, padedančios vaikams susitvarkyti sudėtingose situacijose. Šias taisykles galite surašyti ar pavaizduoti ant nedidelių kortelių, kad vaikai galėtų jas turėti su savimi žaidimų aikštelėje ir nusinešti namo.

21. Įsivaizduojamas kauliukas. Užuoat traukę skaičių situacijų vaidinimams iš Paslapčių dėžės, vaikai pakrato įsivaizduojamą kauliuką delnuose. Paklauskite, koks skaičius „iškrito“, kad galėtumėte skirti jiems atitinkamą vaidmenį. Vaikai turi įsiminti, kokie numeriai jau pasirinkti.

22. Šokame ir dainuojame. Daugeliui pedagogų patinka patiems susikurti Zipio dainelę ar šokį, kuriais galima pradėti ar baigti valandėlę bei naudoti juos pertraukėlei, jei manote, kad vaikams pabodo sėdėti.

23. Zipio mišrainė/kokteilis. Šis žaidimas padeda išjudinti vaikus, ypač per pirmas valandėles, kol jie dar neįsiminę pasakojimų veikėjų vardų. Susodinkite vaikus ratu ir kiekvienam paskirkite po vardą: Tigas, Lila, Sendi, Zipis, Tigas, Lila, Sendi, Zipis ar kt. Kai šūktelsite „Tigai“, visi vaikai, kuriems skirtas šis vardas, pakyla iš savo vietų ir atsideda į kitą vietą. Tas pats kartojama ir su kitais vardais. Kai sušuksite „Zipio mišrainė/kokteilis“, vietomis turės pasikeisti visi vaikai. Vaikai labai mėgsta šį žaidimą!

24. Prisistatymas. Sužymėdami dalyvaujančius vaikus valandėlės pradžioje, galite paprašyti jų pasakyti ne tik savo vardus, bet ir kaip jie jaučiasi.

25. Lėlės. Galite pasigaminti didelę lėlę, kuri padėtų jums pristatyti ir paaiškinti kai kurias programos sąvokas. Galite sukurti ir istoriją apie lėlės asmenybę – tai padės vaikams greitai ją pamilti. (Naudingi puslapiai skaitantiesiems angliškai: www.puppetsbypost.com)

26. Zipio piešinys. Per kai kurias valandėles vaikų prašoma sugalvoti išeitis. Jas galima pavaizduoti piešiant Zipį po atskirą dalį: uodegą, galvą, liemenį, ūsus, ... Ant kiekvienos dalies užrašykite po vaikų pasiūlytą išeitį.

27. Laiškai. Kai kurie vaikai gali norėti parašyti laišką Zipiui. Tai gali būti naudinga ir įdomu, tačiau nepamirškite, kad penktojoje dalyje Zipis miršta. Todėl vietoj Zipio vaikai gali rašyti „tetai Elizabetai“, t.y. rašytojai, kuri rašo pasakojimus. Tik turėkite mintyje, kad vaikai gali tikėtis „tetos Elizabetos“ atsakymo!

28. Mano Zipio knygelė. Jei jūsų grupės vaikai neturi spausdintų brošiūrų „Mano užduotėlių sąsiuvinis“, pasidarykite vieną knygelę visai grupei arba po vieną kiekvienam vaikui, sudėdami visos programos metu vaikų nupieštus piešinius ir kitus darbelius. Mokslo metų pabaigoje vaikai gali savo knygeles pasiimti namo.

Pastaba: šią 58 psl. knygelę sukūrė metus sukūrė Partnership for Children ir suteikė teisę programos vykdytojams kitose šalyse ją versti, spausdinti ir leisti nusipirkti programą įgyvendinančioms ugdymo įstaigoms. Lietuvoje knygelė nėra išspausdinta, nes jos leidyba nėra pigi. Programoje „Zipio draugai“ dalyvaujančiai ugdymo įstaigos pageidaujant, knygelę galima užsisakyti iš mūsų nusipirkti. Taip pat programoje dalyvaujančios ugdymo įstaigos turi teisę, nepažeisdamos autorių teisių apsaugos įstatymų, programos įgyvendinimo tikslais atsikopijuoti/padauginti programoje dalyvaujantiems vaikams. Knygelę galima rasti mūsų internetiniame puslapyje ir

http://www.vaikolabui.lt/wp-content/uploads/2015/08/ZD_Uzduoteliu-sasiuvinys_vaikams_GALUTINIS.pdf

TURINYS	
„Zipio draugų“ veikėjai.....	2
1 dalis: Jausmai.....	3 – 11
2 dalis: Bendravimas.....	12 – 19
3 dalis: Tarpusavio santykių užmezgimas ir nutraukimas.....	20 – 27
4 dalis: Konfliktų sprendimas.....	28 – 39
5 dalis: Pasikeitimo ir netekties išgyvenimas.....	40 – 47
6 dalis: Mes įveikiame.....	48 – 55
Apie viską trumpai.....	56

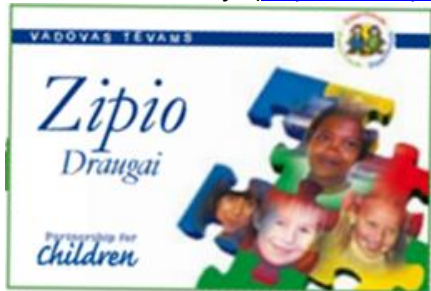
29. Grįžtamasis ryšys. Kai vaikai įpras naudoti valandėlių grįžtamojo ryšio anketas, išdalinkite jiems lapus su tuščiais veidais, kuriuose jie galėtų pavaizduoti įvairiausius jausmus. Arba padarykite korteles su linksmu ar liūdnu veidu, kad atitinkamą kortelę vaikai parodytų valandėlės pabaigoje. Savo nuomonę apie valandėlę vaikai gali išreikšti ir išskeldami nykštį aukštyn, laikydami jį horizontaliai arba nuleisdami žemyn.

Kokia forma jus benuspręstumėte sudaryti vaikams galimybę apmąstyti valandėlę ir pasakyti, kaip jie jaučiasi, verta nepamiršti, kad valandėlės apmąstymas nėra formalus vertinimas, todėl neturėtumėte priimti vaikų minčių kaip pastabų jūsų vedomoms valandėlėms. Apmąstymas yra skirtas tobulinti vaikų savęs įsivertinimą. Net jei vaikų žodžiai pasirodys jums nepagrįsti, pasidžiaukite jais nekeldami klausimų. Tokiu būdu vaikai mokosi įsiklausyti į savo jausmus. Nekritikuodami vaikų, skatinsite juos laisviau kalbėti ir, jei kada reikės, kreiptis pagalbos.

30. Zipio perdavimas. Mokslo metų pabaigoje vaikai gali oficialiai perduoti savo grupės Zipį jaunesniems vaikams, kurie dalyvaus „Zipio draugų“ programoje kitais metais.

KAIP ĮTRAUKTI TĖVUS

31. Tėvų susirinkimas. „Vadovas tėvams“ lietuvių, lenkų ir rusų kalbomis pateiktas mūsų svetainėje (http://www.vaikolabui.lt/?page_id=4262) ir 23 kalbomis pateiktas programos kūrėjo Partnership for Children interneto svetainėje (<http://www.partnershipforchildren.org.uk/>).

Kai kuriose šalyse, o Lietuvoje praktiškai kiekvienoje mokykloje, mokslo metų pradžioje, prieš pradėdant įgyvendinti programą „Zipio draugai“, surengiamas tėvų susirinkimas, kuriame pristatoma programa. Tai puiki proga pasakyti tėvams, kaip jie gali padėti įtvirtinti programos metu įgyjamus ir lavinamus gebėjimus – išklausti savo vaikus, paklausinėti apie valandėles ir skatinti teigiamus pokyčius. Galite netgi pravesti „Zipio draugų“ valandėlę kartu su tėvais!

Lietuvos programos vykdytojai VAIKO LABUI yra paruošusi programos „Zipio draugai“ pristatymo prezentaciją. Jei manote, kad Jums būtų tikslinga turėti mūsų paruoštą pristatymą, o ne ruošti savo, - prašome kreiptis į mus ir mes Jums programos pristatymo tėvams prezentaciją atsiųsime elektroniniu paštu.

32. Namų užduotėlės. Nukopijuokite kiekvieno modulio titulinį lapą ir namų užduotėlę ir paraginkite tėvus kartu su vaikais atlikti namų darbus. Pasakykite tėvams, kad jie turi grąžinti pasirašytus lapus. Aptarkite su vaikais, kaip jiems pavyko namų užduotėles.

VAIKO LABUI internetiniame puslapyje yra virtualus pratybių sąsiuvinis „Zipio draugų užduotys vaikams su tėvais“, kuriame rasite šešis užduočių lapus – po vieną lapą kiekvienai programos temai. Užduotys atliekamos pabaigus temą, po ketvirtos valandėlės. Jei turite galimybę, atspausdinkite pati ir išdalinkite tėvams arba parekomenduokite jiems patiems VAIKO LABUI internetiniame puslapyje susirasti, atsispausdinti ir namuose drauge su vaikais atlikti „Zipio draugų užduotis vaikams su tėvais.“ Patikinkite tėvus - bus smagu ir naudinga.

http://www.vaikolabui.lt/wp-content/uploads/2014/11/ZF_Activities-for-Parents_Uzduotys-vaikams-su-tevais.pdf

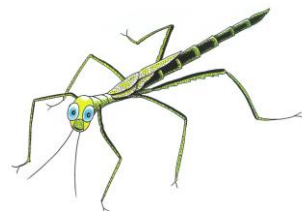
33. Idėjos tėvams internete. Mūsų interneto svetainėje rasite kelias idėjas, ką tėvai galėtų nuveikti kartu su savo vaikais, kad įtvirtintų per valandėles įgyjamus ir lavinamus vaikų gebėjimus. Jei turite galimybę, veiklų aprašymus atspausdinkite ir išdalinkite tėvams.

O tiems, kurie, moka anglų kalbą, galite pasiūlyti atsidaryti programos kūrėjo Partnership for Children internetinę svetainę (<http://www.partnershipforchildren.org.uk/resources/activities.html>) ir paraginkite juos išmėginti čia pristatomas veiklas.

34. Tėvų informavimas. Grupės skelbimų lentoje galite skelbti savaitės temą. Kai kurie pedagogai kiekvienos dalies pradžioje nusiunčia tėvams atitinkamą trumpą žinutę. Tokiu būdu tėvai informuojami, ko vaikai mokysis per artimiausias keturias savaites – apie jausmus, bendravimą, pokyčius ir netektį, kt. - ir kokie kiekvienos dalies tikslai. Be to, tai proga jums paprašyti tėvų iš anksto aptarti sudėtingas sąvokas su savo vaikais (pvz., pavydą, atstūmimą, ...).

35. Zipio lipdukai. Dar viena idėja - pasigaminti ženkliukus ar popierinius lipdukus su Zipio ar „Zipio draugų“ programos logotipu, kurį galima atsisiųsti iš mūsų interneto svetainės. Grįždami namo po valandėlės vaikai užsiklijuoja lipdukus ant rūbų. Tai ženklas tėvams, primenantis aptarti valandėlę su savo vaiku.

36. Tėvai - pagalbininkai. Kai kurie tėvai dalį dienos dirba pagalbininkais savo vaikų grupėse, tačiau galbūt nenorėsite, kad jie dalyvautų per „Zipio draugų“ valandėles, nes šalia savo tėvų vaikai gali varžytis kalbėti atvirai. Be to, tai ir konfidencialumo reikalas, nes vaikai per valandėles kartais papasakoja neviešintinos informacijos.

UŽ GRUPĒS RIBU

37. Kolegų informavimas. Papasakokite savo kolegoms apie „Zipio draugus“, kad programos idėjos pasklistų ir už grupės/klasės ribų. Savo įstaigos darbuotojų susirinkime papasakokite apie programą ir jos tikslus, parodykite jūsų turimą programos metodinę ir informacinę medžiagą. Naudinga informuoti visą ugdymo įstaigoje dirbantį personalą, nes daug konfliktų už grupės/klasės ribų, tad kiti pedagogai/administracijos darbuotojai galėtų įtvirtinti per jūsų vedamas valandėles vaikų įgyjamas žinias ir gebėjimus, paragindamos vaikus pagalvoti, ką jų vietoje darytų Zipis. Pastebėta, kad programoje dalyvaujantiems vaikams geriau pavyksta išspresti konfliktus.

38. Jūsų įstaigos naujienlaiškis. Parašykite apie „Zipio draugus“ savo įstaigos naujienlaiškyje. Galite įdėti vaikų piešinių ir jūsų sukurto Zipio kampelio nuotraukų.

39. Pasirodymas kitiems vaikams. Sukvieskite vaikus iš kitų grupių/klasių ar net ugdymo įstaigų, kad jūsų vaikai per vaidinimą parodytų, ko yra išmokę (svečiai iš kitų grupių/klasių ar įstaigų neturi lankytis valandėlių metu). Tokį vaidinimą galite surengti ir tėvams. Arba jūsų grupė/klasė galėtų surengti Žipio pikniką vaikams iš kitų grupių/klasių.

40. Draugystės stotelė. Kai kurios įstaigos žaidimų aikštelėse turi įrengusios suolus, kur vaikai gali pasėdėti, kai jaučiasi vieniši ar neturi su kuo žaisti. Ši vieta atrodo kaip autobusų stotelė ir vadinama Draugystės stotele. Čia irgi galite atsinešti savo grupės Zipj. Visi aikštelėje esantys darbuotojai turi būti informuoti, kad Draugystės aikštelėje sėdinčiam vaikui reikia dėmesio.

40 idėjų iš viso pasaulio surinko programos „Zipio draugai“ kūrėjai **Partnership for Children**

Programos „Žipio draugai“ vykdytojai Lietuvoje **VAIKO LABUI** šias idėjas papildė ir adaptavo mūsų šalies programos dalyviams.

Daugiau informacijos:

VšĮ „VAIKO LABUI“,
Šv. Ignato g. 5,
01144 Vilnius
tel. 8 (5) 21 21 407
mob. tel.: +370 (699) 20 223
el. paštas: info@vaikolabui.lt
www.vaikolabui.lt